

آینه

کیمیان

نرمش کافی است! قهرمانی کنبد (یادداشت روز) محمدایمانی

آیا مذاکرات هسته‌ای در مونیخ مسیری متفاوت از مذاکرات یک‌سال اخیر در وین، مسقط، پاریس و ژنو خواهد پییمود؟ ... اگر مطابق نظر آقایان طرفین روحانی باشد نه اینکه می‌توان تا ۲۲ بهمن امسال به نتیجه رسید، بلکه باید از آغاز شروع دولت یازدهم در مرداد۹۲ طرف ۳ تا شش‌ماه این پرونده محتومه می‌شد و طرفین به توافق نهایی می‌رسیدند. اکنون شمار ملاقات‌های آقای طرفین با جان کری- که گذشت زمان نابه‌جابودن آن را بیشتر ثابت خواهد کرد- به مرز ۲۰ دیدار نزدیک می‌شود و یک سوال این است که در این همه ملاقات‌های مفصل و طولانی، کدام حرف ناگفته و استدلال و تعامل مطرح نشده، باقی مانده است؟ ... اگر بنا داریم آمریکا و اروپا را در مونیخ یا زوریخ یا ژنو و وین و پاریس وادار به توافق برای لغو تحریم‌ها کنیم- یا از تحریم‌ها عبور کنیم- کلید آن نه در لیخند و مذاکره‌گشدار و بی‌پشتوانه بلکه در تقویت بنیه اقتصاد داخلی است در غیراین‌صورت حتی اگر درآمدهای نفتی انبوه نیز احیا شود، اقتصاد و تحریم همچنان پاشنه آشیل ما باقی خواهد ماند حتی اگر بهانه هسته‌ای در میان نباشد. آیا دولت همچنان می‌خواهد بی‌کارنامه بماند؟! این شرط تدبیر و اقتضای امید و اعتدال نیست.

اعتراض

انتقام جویی، محرک داعش(حرف روز)

هرگاه در مبارزه با داعش و گروه‌های مشابه آنان در دام «انتقام جویی» گرفتار شویم، خواهان‌خواه در بازی امثال داعش وارد شده‌ایم. بزرگ‌ترین اقدام تروریستی، حمله به برج‌های دوقلو و حوادث ۱۱سپتامبر بود. راهبرد اصلی یوش و حکومت آمریکا و متحدان غربی آن نیز «انتقام» بود و «انتقام» و «انتقام». ولی نتیجه این راهبرد هر شدت تولد داعش زیر گوش آمریکایی‌ها... به نظر می‌رسد که از این تجربه درسی گرفته نمی‌شود و با به‌اتش‌کشیدن خلبان اردنی، دولت اردن بلافاصله دونفر از محکومین مرتبط با گروه‌های افراطی را اعدام کرد و جالب اینکه عبدالله، پادشاه اردن با چنان صلایتی اعلام کرد «پایخ اردن، زمین را به لرزه خواهد آورد»، که معلوم نیست با این کار و سخن خود می‌خواهد چه کسانی را بترساند؟ داعشی‌ها به این اظهارات خواهند خندید! این رفتار «انتقام‌جویانه»، چیزی جز خواست داعش و بدنی در زمین آنها نیست. مطلوب آنان افتادن دولت‌ها در فرایند انتقام‌گیری است. آنان از این طریق مشروعیت خود را بیشتر می‌کنند. اشتباه حکومت‌ها در این است که نمی‌دانند مجازات با انتقام فرق دارد. می‌توان گفت یک شرط مهم در مبارزه با داعش و گروه‌های مشابه، برهیز از انتقام جویی و دست‌زدن به اقدامات مشابه داعش به‌ویژه از سوی دولت‌هاست.

برگ برنده ایران در مذاکرات هسته‌ای چیست/ محمداسکندری

چرا شاخص‌های اقتصادی ما باید با لحن مذاکره‌کنندگان هسته‌ای آمریکا بالا و پایین شود؟ چرا بسط و قبض بوجه در ایران را باید براساس اینکه کی عربستان چه تصمیمی می‌گیرد، بست؟ چرا دولت اعتقاد دارد می‌توان حتما با آمریکایی‌ها به توافق رسید؟ چرا به نقاط خیالی به جای نقاط حقیقی اتکال می‌شود؟ و چراهای بسیار دیگر، البته داب نگارنده این نیست که مشکلات اقتصادی کشور را در یک شب یا حتی در یک‌دوره هشت‌ساله ریاست‌جمهوری می‌توان رفع کرد و وابستگی یک قرنی به نفت را یک شبه با یک دستور از بین برد اما حداقل انتظار این بود که این ریس‌جمهور ما باشد که می‌گوید «به‌توافق‌نرسیدن بهتر از رسیدن به یک توافق بد است». اگر دولت می‌توانست میزان و حجم توجه خود به مساله هسته‌ای را حداقل در تریون‌های عمومی به نازل‌ترین سطح کاهش می‌داد و در عوض موضوعاتی مانند اقتصاد مقاومتی، بودجه منهای نفت، بهبود وضعیت سلامت و... را برچسته می‌ناخت، به نظر، غرب کمتر امیدوار می‌شد که می‌تواند با بازی در داخل خاک ایران تیم مذاکره‌کننده را تحت فشار قرار دهد.

ایران

گزارش/ اتاق عملیات تندروها فعال شده‌است/ ابراهیم بهشتی

«... آنها هم‌زمان با فضاسازی‌های خود هرگونه پاسخ و توضیح مسوولان دولتی به اظهارات و ادعاهای خود را تعبیر به تحمل‌ناپذیری نقد و نقادی می‌کنند. حال آنکه به‌گاه کارشناسان و فعالان سیاسی دولت، نه‌تنها انتقادگریز نیست بلکه از انتقادهای سازنده استقبال هم می‌کند. تحمل را منتقدان منصف و فراخوان رییس‌جمهوری خطاب به استاندان دانشگاه و کارشناسان مجرب، بیانگر رویکرد کلی دولت به استفاده از انتقادها برای ترمیم کا‌ستی‌ها و بهبود عملکردهاست اما به تعبیر روحانی، «معنی انتقاد؛ هوکردن، تهمت و تخریب نیست». تندروها در لباس منتقد وارد عرصه می‌شوند، پشت تریبون‌ها قار می‌گیرند و ارگان‌های رسانه‌ای خود را فعال می‌کنند. تیشه تخریب آنان فراتر از دولت، منافع ملی را نشانه گرفته است و دود کارشکنی‌های‌شان به چشم ملت می‌رود. آیا می‌توان به توقف، تعلیق یا کاهش هجمه بی‌محایای تندروها علیه منافع ملی و دولت امیدوار بود؟»

سیاست

عکس: AP

طریف در کنفرانس امنیتی مونیخ: این فرصت هرگز تکرار نخواهد شد

تنهاراه رسیدن به توافق همین مذاکرات است

روز گذشته نوبت به سخنرانی «محمدجواد ظریف»، وزیر خارجه ایران در کنفرانس امنیتی مونیخ رسید؛ کنفرانسی که سال گذشته، «حسن روحانی»، رییس‌جمهوری ایران در آن شرکت کرده بود. وزیر خارجه در یک‌جلسه پرسش‌وپاسخ با اِج‌رای «دیوید ایگناتیوس» از روزنامه «واشنگتن‌پست» به تشریح مسایل مهم سیاست خارجی ایران و نیز تحولات منطقه پرداخت.

«طریف» در این سخنان اظهار امیدواری کرد طرف مقابل در مذاکرات هسته‌ای متوجه باشد که تحریم‌ها به کشورهای آنها نیز آسیب رسانده است. وزیر خارجه در پاسخ به این سوال که در مذاکره با وزیر امور خارجه آمریکا چه موانعی برای رسیدن به توافق وجود داشت، گفت: «تنها راه رسیدن به توافق همین مذاکرات است و این فرصت نباید از دست برود چرا که هرگز تکرار نخواهد شد».

به گزارش «تسنیم» او ادامه داد: «طرف‌های مذاکره‌کننده باید به دولت ایران احترام بگذارند و بازی برد و باخت را مطرح نکنند. تعریف من از شکست با بقیه متفاوت است، باید تعاریف را درست تبیین کنیم».

او اضافه کرد: «واژه‌های تفاهم باید مشترک باشد تا بتوانیم به نتیجه خوب برسیم، ما می‌خواهیم به جهانیان نشان دهیم که حرکت هسته‌ای ما صلح‌آمیز است». رییس تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای ایران ادامه داد: «برخی متاسفانه بر این باورند که تحریم‌ها اثر داشته است، اگر بخواهیم راه‌حلی داشته باشیم و در حوزه سیاسی به نتیجه‌ای برسیم راه‌حلی که می‌تواند ما را به نتیجه برساند، مذاکرات است. **اگر به توافق نرسیم آخر جهان نخواهد بود**» «محمدجواد ظریف» در ادامه در پاسخ به سوالی مبنی‌بر اینکه اگر ۲۴مارس به توافق با گروه ۵+۱ نرسید، آیا به‌دنبال آن نیتسبد که برای رسیدن به توافق زمان بخرید؟ گفت: «اگر ما به توافق هم نرسیم، تلاش خودمان را کردیم و فرآیند دیگری را دنبال خواهیم کرد، اما من امیدوارم طرف‌های مذاکره‌کننده فرآیندی را پیش بگیرند که همه منتفع شوند».

«طریف» با بیان اینکه «اگر به توافق نرسیم آخر جهان نخواهد بود»، گفت: «درواقع ما آنچه را که تمایل داریم ادامه خواهیم داد، ما تلاش خود را انجام می‌دهیم و در ماه‌های آینده‌تا زمان تعیین‌شده، تلاش می‌کنیم و گسترده‌کردن زمان و تمدید آن موثر نخواهد بود و نتایجی به بار نخواهد داشت.» او گفت: «من و همکارانم مطمئن هستیم دوستانی که در ۵+۱ با ما مذاکره می‌کنند، همگی تلاش دارند که هرچه‌زودتر به توافق برسیم.»

وزیر خارجه همچنین در پاسخ به این سوال که اگر به توافق رسمی برسد طرفین چه موقعیتی خواهند داشت؟ افزود: «ما از شش‌ماه آینده برای رسیدن به راه‌حل استفاده خواهیم کرد نه برای اینکه به شکست برسیم و من فکر می‌کنم که ما باید به راه‌حل برسیم.»

آماده گفت‌وگو با کشورهای منطقه در مورد سوریه هستیم
وزیر خارجه همچنین درباره موضوعات منطقه‌ای گفت: «مساله‌ای که در حال حاضر ما با آن مواجه هستیم، صرفا منطقه‌ای نیست و مساله جهانی است، رویکردها نسبت به آن هم باید همه‌جانبه و همه‌شمول باشد.»
«طریف» ادامه داد: «بایند عوامل و فاکتورهای زیادی را در نظر بگیرید، همسایه‌های ما نباید از گفت‌وگوهایی که در مورد درگیری‌های منطقه‌ای صورت می‌گیرد، حذف شوند؛ متاسفانه ما خودمان به‌عنوان کسی که در منطقه درگیر با این مسایل هستیم از دور

مذاکرات کنار گذاشته شدیم.» وزیر خارجه گفت: «ایران بر این باور است که عربستان سعودی، ترکیه، مصر و همگی ما آمادگی داریم تا در مورد موضوعات عراق و سوریه گفت‌وگوهایی برای برداشتن درگیری‌هایی که در این مناطق وجود دارد، انجام دهیم اما متاسفانه در فرآیندهایی که پیش‌بینی شده ما در آن وجود نداشتیم.»

«طریف» افزود: «در واقع این مذاکرات هرگز به نتیجه نخواهد رسید؛ اگر همسایه‌های نزدیک به این کشورها را در نظر نگیریم این درگیری‌ها در جهان مشکلاتی را برای بحث صلح منطقه‌ای و جهانی به‌وجود می‌آورد.» او ادامه داد: «شرایط و پیش‌شرط‌هایی برای حل این درگیری‌ها می‌گذارند که ممکن است خود این پیش‌شرط‌ها خطرناک باشند.»

مردمی‌توانند درباره سخنان من قضاوت کنند
وزیر خارجه ایران درباره انتقادات اخیر برخی از نمایندگان مجلس از قدم‌زدنش با وزیر امور خارجه آمریکا در جریان گفت‌وگوهای هسته‌ای گفت: «من فکر می‌کنم باید این واقعیت را پذیرفت که در ایران افکار مختلف وجود دارد و جامعه‌ای یک‌جانبه نیست. ما رویکردهای مختلفی در جامعه خودمان داریم و این اصلا بد نیست.» او افزود: «درواقع بدگمانی بسیار زیادی در ایران نسبت به غرب به‌ویژه به خود ایالات‌متحده وجود

دارد و هر واکنش و پاسخی که از مردم ایران دریافت می‌شود، به‌خاطر ممان عدم‌اطمینان و بدبینی است که نسبت به غرب وجود دارد.»
«طریف» ادامه داد: «دلیل این موضوع این است که غرب هم نسبت به برنامه هسته‌ای ایران بدبین بوده اما من نمی‌دانم که دلیل این امر چیست، ولی مساله حمایت آنها در سال‌های پیش، از صدام حسین، برای حمله و جنگ با دولت دموکراتیک برآمده از خواست مردم ایران، وجود دارد و تمامی این موارد باعث شده است که بدبینی‌هایی نسبت به غرب و آمریکا وجود داشته باشد.»

او گفت: «آماده هستم که سوال‌هایی که از طرف مجلس درباره گفت‌وگوهای هسته‌ای مطرح می‌شود را توضیح دهم و بگویم که در گفت‌وگوهای هسته‌ای چه اقدامات و رفتارهایی صورت گرفته و تاکید کنم که از عرف دیپلماسی خارج نشده و مردم می‌توانند درباره سخنان من قضاوت کنند.» او افزود: «فکر می‌کنم باید درک کرد که ایران کشوری تک‌صدایی نیست... من به منتقدان این حق را می‌دهم که از من انتقاد کنند.»
دلایل بدبین‌بودن مردم نسبت به غرب، منطقی است
«طریف» ادامه داد: «تمام دلایل بدبین‌بودن مردم نسبت به غرب، بسیار منطقی است و ایران پیش از این با ایالات‌متحده گفت‌وگو نمی‌کرد، اما درحال حاضر گفت‌وگو می‌کنیم و از من پرسیده می‌شود که آیا این گفت‌وگوها و صحبت‌ها به نتیجه خواهد رسید یا خیر؟ ولی باید بگویم که ما نمی‌توانیم آن خصومت‌ها و دشمنی‌های آمریکا که نسبت به مردم ایران داشته است را در طول مذاکرات نادیده بگیریم.» او ادامه داد: «اگر بتوانیم در طول مذاکرات به توافقی برسیم باز هم مردمی که در ایران حضور دارند، همچنان نسبت به رفتار غرب و آمریکا بدبین خواهند بود.» او همچنین گفت: «پیش از این قرار بود در ماه ژانویه به توافق برسیم و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی هم بر این

کمک کنم.» وزیر خارجه در ادامه گفت: «امیدوارم او از اتهاماتش در دادگاه برتره نشود، چنین روزی، روز خوبی برای من خواهد بود.»

رهبری از مذاکرات حمایت می‌کنند

وزیر خارجه در پاسخ به این سوال که برخی به مذاکرات خوشبین هستند، آیا شما هم اینطور فکرمی‌کنید؟ گفت: «گزارش‌هایی را که پیش از این و در روزهای گذشته در مورد ایران داده شده تصحیح می‌کنم، صحبت‌های ما صرفا درمورد مذاکرات بوده و پیش‌بینی آژانس‌های خبری در مورد آنچه من قرار است در آینده انجام دهم شاید درست نباشد. پیش‌بینی آژانس‌های خبری درست نیست.»

طریف اضافه کرد: «آنچه مهم است، این است که ما نظام سیاسی بسیار پویایی داریم و درکی که وجود دارد این است که دولت آقای روحانی و کل کابینه و بالاتر از آن، رهبر انقلاب امروز از حرکت‌ها و مذاکرات حمایت می‌کنند و همه باید برای رسیدن به مساله اقدامات لازم را انجام دهند.» او افزود: «این مساله را در نظر داریم که ما مسؤول هستیم و اگر مذاکرات به نتیجه نرسد، خودمان را مسؤول می‌دانیم. نمی‌خواهیم وارد بازی‌های دیگر شویم و ما درباره موفقیت صحبت می‌کنیم نه شکست و به مردم‌مان هم امید داریم.»

سوال دیگر این بود که رویکرد منتقدان داخلی و مشخصا حسین شریعتمداری، مدیرمسوول روزنامه‌کیهان درباره اینکه اجساع و توافق با ایالات‌متحده آمریکا زیرسوال‌بردن تمام حرکاتی است که به‌خطر آن انقلاب شده است، این انتقادات چه نتیجه‌ای برای رسیدن به توافق دارد؟

او اینگونه پاسخ داد: «پیش از این تمامی دلایلی را که برای بدبینی وجود دارد گفته‌ام، من با آنها احساس همدردی می‌کنم، من هم مشکوک و بدبین هستم، ما داریم تلاش می‌کنیم به توافقی برسیم؟ همچنین درباره نداشته باشد و همه داریم تلاش می‌کنیم تمامی منافع خود را در منطقه و جهان تامین کنیم.»

طریف افزود: «من با ترورهای صورت‌گرفته علیه دانشمندان ایرانی، با این منتقدان همدردی می‌کنم، ما مجبور هستیم که وارد مذاکرات شویم حتی همراه با بدبینی‌های موجود.»

هدف اصلی ما برداشتن کل تحریم‌هاست

در ادامه از وزیر امور خارجه سوال شد که چه افرادی در واشنگتن موجب شدند این تکرات در شما به وجود بیاید؟ آقای کری و اواما کارهایی را انجام می‌دهند که باعث شد این حرکات صورت بگیرد؟ همچنین درباره جزئیات مذاکرات هسته‌ای در تابستان و نوامبر گذشته و اینکه غنی‌سازی اورانیوم برای شما یک حق محسوب شد و یکسری اتفاقاتی رخ داد که قرار شده بود کام‌به‌کام به یکسری اهداف برسید و تحریم‌ها به صورت مرحله‌ای برداشته شود، این چگونه می‌بینید؟
طریف گفت: «هدف ما فرآیند کام‌به‌کام در مورد برداشتن تحریم‌ها نبود، هدف اصلی ما برداشتن کل تحریم‌هاست و قرار نیست اینجا مذاکره کنیم.» او ادامه داد: «فکر می‌کنم تحریم‌ها درست نیست و برداشتن تحریم‌ها شرایطی را ایجاد می‌کند تا بتوانیم به توافق برسیم، اگر این کار صورت بگیرد، می‌توانیم به توافق برسیم. این مساله‌ای است که ایران آمادگی مذاکره درباره آن را دارد، من اگر متن جزئیات مذاکره را داشتم راحت‌تر می‌توانستم به شما جواب دهم.»

طریف با بیان اینکه اجازه دهید از جزئیات عبور کنیم و نمی‌خواهم درباره جزئیات صحبت کنم، با خنده گفت: «شما می‌خواهید تصمیم نهایی را اینجا بگیرید.»

نگاه

دموکراسی و چالش‌های در راه

محمدتقی قزلسفلی

دانشیار علوم سیاسی دانشگاه مازندران

● «باوجود سردرگمی احساسی و عاطفی یا خستگی ناشی از شداثت روزگار، باید که به خود، فرصت ادامه‌دادن و عمل بدهیم.» «هانا آرنت، «انسان در اعصار تاریک»» «در پهنه دموکراسی‌خواهی، چه چیزی در پیش‌روی ماست؟» با لحاظ تغییر و تحولات بی‌سابقه در این دو، سه‌ساله اخیر، به‌ویژه در منطقه خاورمیانه بهتر است به‌جای استناد به تصویرسازی «دوراهی کاذب»، از آینده انسانی و جهان هزارتوی کنونی، بگویم راه فراری ما به‌سان جاده‌ای طولانی و صعب‌العبور است. طولانی‌تر از آنچه در سده‌های ۱۸ و ۱۹ و حتی در نخستین‌دهه خوش‌بینی پس از جنگ دوم جهانی بر اسلاف ما گذشته و خوش‌بینی دهه‌نودی فوکویاما در داستان پایان تاریخ؛ و اما مسیر دموکراسی و صلح، جاده‌ای است طولانی، گاه نامووار، نفس‌گیر و البته پیش‌بینی‌ناپذیر. اینک با اشاره به چندگزینه عینی و رخ‌داده در یکی، دوسال گذشته برآنم نشان دهم دموکراسی چه به معنای تکنولوژی سیاسی و چه در معنای مستوفای شیوه زیست، با چه چالش‌هایی و به‌ویژه چه مسایلی روبروی خواهد بود:

مساله نخست به اوضاع خاورمیانه برمی‌گردد، جایی‌که همواره موردتوجه و دغدغه‌خاطر بوده است؛ از مستشرقین گذشته تا ریچارد رورتی، فرید ذکریا، برنارد لوییس و بن افلاک، عمده‌کشورهای این منطقه از تونس و لیبی در شمال آفریقا گرفته تا مصر، سوریه و عراق دستخوش تحولات و حوادثی مهم و به‌همین‌میزان نگران‌کننده و قابل‌تامل بوده‌اند، که گاه به ملودرامی از اندوه و دریغآلودی بر گذشته تبدیل شده است. رویدادهای سال‌های۲۰۱۱ و ۲۰۱۲، زمینه‌ساز خیزش‌های اجتماعی و سیاسی شده و پس از آن مفهوم «دومینوی واقعی»، سبب فروپاشی، به قول کریستوفر دیویدسون در کتاب «دومینوی سقوط»، نظام‌هایی شد که بشترشان ریاست‌جمهوری‌های سلطنتی بودند. کشورهای این منطقه ضمن اینکه تحت فشارهای بین‌المللی بوده‌اند، همچنین زیر فشارهای داخلی چندی چون کاهش منابع، رشد طبقه جوان، بیکاری روزافزون، اعمال تبعیض در جامعه و نقض حقوق اقلیت‌ها قرار دارند. درحال‌حاضر، این مناطق به‌واسطه چندترت‌گرفت خطر خلافت‌اسلامی، به بهشت بنیادگرایی تبدیل شده و به‌ویژه در کشورهای عراق و سوریه، «داعش» توانسته در سرزمین‌هایی با جمعیت نزدیک به سه‌میلیون، ابراز وجود کند. میزان وخامت در شرایط انسانی تا آنجاست‌که آدمی گاه احساس می‌کند بهتر است همچون اوبالدو فریاد برآورد: «جهان را نگه دارید، می‌خواهم پیاده شوم!» اگر گوستاو فلوبر، رمان‌نویس نامدار فرانسوی (۱۸۸۰-۱۸۴۱) در قیدحیات بود و شاهد و ناظر حوادث دل‌خراش جهانی باشد احساس ناخرسندی خود از رنج زمانه را با شدت‌وحدت دوجندان انعکاس می‌داد، جهان معاصر او چون موفقیت دشوار ما این‌قدر به چشمش خواروخفیف می‌آمد که شرط تحملش تنها بی‌خبری کامل از آن بود. یک‌بار به دوستش لوئیز کوله، نوشت: «نمنا می‌کنم دیگر از آنچه در جهان می‌گذرد با من مگو. خبری برایم ننویس، مرا از خواندن مقاله‌ها و روزنامه‌ها معاف کن... بشر آلتاننید است.» اثرات این دگرگونی و شواهد احوال، تحت‌عنوان بهار عربی(۱۹؟! البته ترکیه را نیز همراه کرده است. صحنه‌های اعتراضات از سرنگونی برخی از مشهورترین حاکمان خاورمیانه آغاز شد و به‌سرعت جای خود را به تصاویر درگیری‌های خونین در مصر و سوریه و عراق داد. مورد مصر از جهاتی قابل‌تامل و غافلگیرکننده بوده است، چراکه اخیرا بعد آن همه دگرگونی در این کشور، دادگاه، حسنی مبارک را تبرئه کرده و این خود زمینه‌ساز اعتراضات دیگر شده است. به نظر می‌آید مشکلات جامعه کهن مصر تمامی ندارد. به‌هرحال، وقایع میدان «تحریر»، «رابعه عدویه»، «تقسیم» و «بارک کری»، تا «وال‌استریت» نکتۀ داد که «اعتراض» به شناسنامه دوران ما تبدیل شده است. از قضا این مهم از دید گردانندگان مجله معروف «تایم» دور نمانده و چهره شخصیت سال ۲۰۱۱ را به «معرض» اختصاص دادند. جنبش‌های اعتراضی در ترکیه در نوع خود، جالب و از حیث نظریه‌پردازی بکر است، اینکه چگونه در کشوری که در ذیل حاکمیت حزب عدالت و توسعه و رجب طیب اردوغان (اکنون در مقام ریاست‌جمهور) رشد اقتصادی خود را از سه درصد در سال ۲۰۰۱ به ۹درصد در سال ۲۰۱۰ رساند همین طبقه متوسط به بلای جان جامعه تبدیل شده است. تحلیلگران در پاسخ به چند عامل مهم اشاره دارند: اول اینکه ترکیه نمی‌تواند به جامعه تک‌صدایی تبدیل شود؛ به زبان ساده این‌طور نیست که جامعه ترکیه را بتوان به‌صورت یک کل واحد در حزب عدالت و توسعه حل کرد. عامل دیگر که از

مواریث نکته اولی است این واقعیت است که ترکیه مثل بسیاری از کشورهای خاورمیانه از گذشته با مساله اقلیت‌های قومی و زبانی مواجه بوده است، هر نوع سیاست یا حکمرانی اشتباه به‌ویژه در عصر ارتباطات جهانی، می‌تواند زمینه اعتراض‌ها را تشدید کند. مساله دوم به ایران اختصاص دارد. کشوری که تاریخ پرفرازوفرود دموکراسی‌خواهی آن آموخته و گاه غافلگیرکننده بوده است.
ادامه در صفحه ۷